

Stevige verankering, soepele analogie: via individuele variatie analogie in taalverandering opsporen

Ook al verwerf analogie recent populariteit als mechanisme en/of motivatie achter taalverandering, de verklarende kracht van analogie blijft controversieel (Lass 1980; Fischer 2013; De Smet 2016). De literatuur kent namelijk weinig testbare voorspellingen om de getheoretiseerde werking van analogie te bewijzen. In deze paper willen we de sporen die analogie nalaat tijdens de verandering gebruiken om dergelijke voorspellingen te maken en te testen. Een van die sporen is het verschil in gebruikspercentage tussen individuele sprekers. We willen onderzoeken of individuele verschillen in het gebruik van innovatieve constructies correleren met verschillen in gebruikspatronen van het vermoedde analogisch model.

Bij analogisch redeneren worden kenmerken van een *source* geprojecteerd op een *target* waardoor de *target* innovatief gedrag vertoont (Gentner 1983), maar analogie rust op meerdere onderliggende mechanismen. Gentner & Maravilla (2018: 193–194) beschrijven onder meer het belang van *retrieval*: het ophalen uit het geheugen van een analogisch model. Als *retrieval* vlotter verloopt, zal ook analogie sneller voorkomen. Eén voorwaarde waardoor *retrieval* soepeler gaat, is de stevige verankering of *entrenchment* van het analogisch model, de *source*, in het geheugen. Een stevig *entrenched* analogisch model zal gemakkelijker uit het geheugen opgehaald worden en dus zullen de kenmerken van het model vlotter geprojecteerd worden op de *target*.

Om dat effect te testen, voerden we een case studie uit op de Engelse adnumerale markeerder *over*. *Over*, dat van oorsprong een voorzetsel is, kan sinds het begin van de 19de eeuw ook gebruikt worden om een getal te benaderen (cf. i). Dat innovatieve gedrag spiegelde *over* aan *about* en *above* die al in het Middelenlengs (1150-1500) de stap naar adnumerale markeerder gezet hebben (cf. ii, iii).

- i. The mail consisted of *over* 3,400 bags (Hansard Corpus, 1911)
- ii. another great fire that consumed *about* a dozen houses (EEBO, 1672)
- iii. *above* two hundred people were assembled (EEBO, 1650)

Met behulp van het Hansard Corpus (Alexander & Davies 2015) dat alle debatten en toespraken in het Britse parlement tussen 1803 en 2005 omvat, werd onderzocht hoe vaak veelgebruikers van het innovatieve *over* andere deprepositionele adnumerale markeerders gebruiken in vergelijking met sprekers die adnumeraal *over* (nog) niet gebruiken. Met andere woorden, er werd gekeken hoe sterk de analogische modellen voor adnumeraal *over entrenched* zijn, met gebruiksfrequentie als proxy voor *entrenchment* (Schmid & Mantlik 2015: 604). Voorlopige resultaten suggereren dat veelgebruikers van adnumeraal *over* vaker de analogische modellen *about* en *above* gebruiken dan sprekers die *over* niet gebruiken om een getal te benaderen.

Door individuele verschillen in het gebruik van innovaties te onderzoeken, trachten we de sporen die analogie nalaat in taalverandering bloot te leggen. Verder willen we bijdragen aan het groeiende onderzoek naar individuele variatie in taal en meer inzicht krijgen in het samenspel tussen individu en taalgemeenschap bij taalverandering.

Alexander, Marc & Mark Davies. 2015. Hansard Corpus 1803-2005. <http://www.hansard-corpus.org>.

Davies, Mark. 2017. Early English Books Online. Part of the SAMUELS project.

De Smet, Hendrik. 2016. How gradual change progresses: The interaction between convention and innovation. *Language Variation and Change* 28(1). 83–102.

<https://doi.org/10.1017/S0954394515000186>.

Fischer, Olga. 2013. An inquiry into unidirectionality as a foundational element of grammaticalization: On the role played by analogy and the synchronic grammar system in processes of language change. *Studies in Language* 37(3). 515–533.

<https://doi.org/info:doi/10.1075/sl.37.3.03fis>.

- Gentner, Dedre. 1983. Structure-Mapping: A Theoretical Framework for Analogy*. *Cognitive Science* 7(2). 155–170. https://doi.org/10.1207/s15516709cog0702_3.
- Gentner, Dedre & Francisco Maravilla. 2018. Analogical Reasoning. In L.J. Ball & V.A. Thompson (eds.), *International Handbook of Thinking and Reasoning* (Routledge International Handbooks), 186–203. New York: Psychology Press.
- Lass, Roger. 1980. *On explaining language change* (Cambridge Studies in Linguistics 27). Cambridge: University press.
- Schmid, Hans-Jörg & Annette Mantlik. 2015. Entrenchment in Historical Corpora? Reconstructing Dead Authors' Minds from their Usage Profiles. *Anglia* 133(4). 583–623. <https://doi.org/10.1515/ang-2015-0056>.